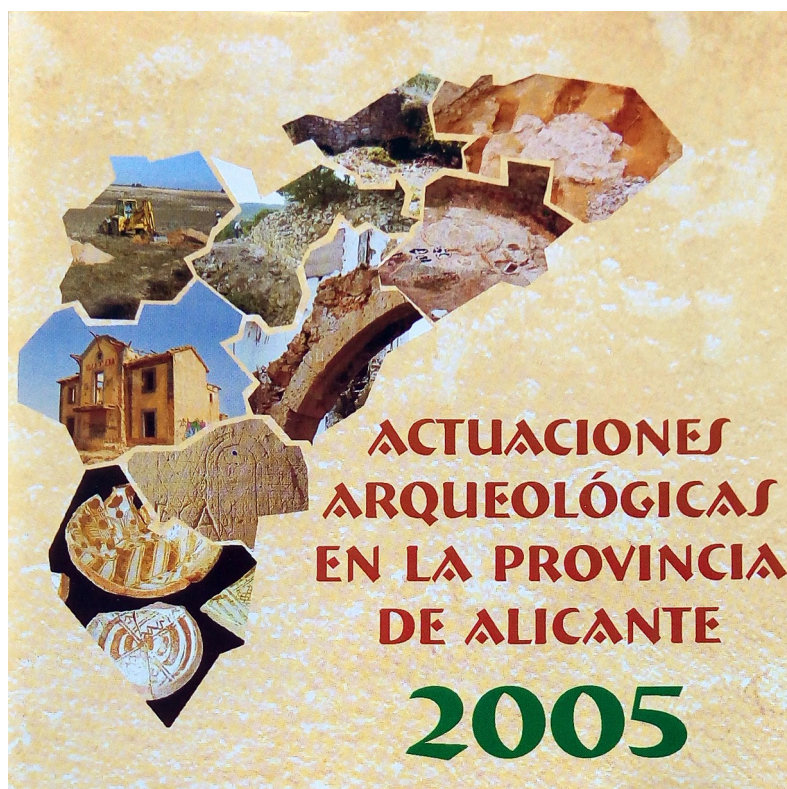

Carrer Major, 67. Barberia de Sala (Xàbia)
Joaquim Bolufer Marqués

Publicación digital

Actuaciones arqueológicas en la provincia de Alicante. 2005

Editor

Fernando E. Tendero Fernández
Sección de Arqueología del Ilustre Colegio Oficial de Doctores y Licenciados
en Filosofía y Letras y en Ciencias de Alicante

Año de la edición: 2007

Depósito legal: A-981-2006

Nom de la intervenció:	Carrer Major, 67. Barberia de Sala
Municipi:	Xàbia / Jávea
Comarca:	La Marina Alta
Director:	Joaquim Bolufer Marqués
Equip tècnic:	—
Autor del article:	Joaquim Bolufer Marqués
Promotor:	Museu Arqueològic Soler Blasco de Xàbia
Autorització:	2004/0926-A
Data de l'actuació:	23/03/2005 – 13/04/2005
Coordenades localització:	31SBC538974
Període cultural:	Època moderna / contemporània
Material dipositat:	Museu Arqueològic i Etnogràfic Municipal Soler Blasco
Tipus d'intervenció:	Excavació de salvament

DESENVOLUPAMENT DE LA INTERVENCIÓ

Entre el 23 de març i el 13 d'abril del passat any 2005 s'han realitzat els treballs arqueològics de salvament al solar número 63 del carrer Major de Xàbia (l'antiga Barberia de Sala).

El solar, de forma més o menys rectangular, té una superfície aproximada de 105 m² i una orientació dominant nord oest/sud-est.

Després de la demolició de l'edifici, es va utilitzar una pala mecànica per arrancar els paviments de la casa –de moderns taulells hidràulics– corresponents a la darrera gran reforma de l'edifici feta durant els primers anys de la dècada dels cinquanta del passat segle. Per sota d'aquests moderns paviments, foren delimitades una sèrie d'estructures que havien estat excavades sobre el sòl geològic de margues miocenes.

La major part de les estructures d'interès arqueològic aparegudes, es situaven a la meitat sud-est, espai que corresponia a les dues nevades del fons de l'antiga casa. De bon començament vàrem descartar el racó sud del solar, que havia estat rebaixat probablement durant la reforma ja esmentada de mitjans del segle XX, i que corresponia al pou negre de la casa, en ús fins a temps recents. En aquest àmbit sud aparegueren tres estructures:

- L'espai de l'antic celler de la casa, situat al sud-est, i sols parcialment conservat. Aquest celler, situat uns 86 cm per baix del nivell del paviment actual de la casa, tenia una forma rectangular, amb uns 3,5 m de longitud i 2,9 m d'amplària, amb un banc de pedra tosca (UE 8) en el costat sud-est, d'uns 20 cm d'alçada i 60 cm d'amplària, que s'adossava sobre el mur mitger de la casa. El costat nord-oest estava definit per un mur de maçoneria travada amb morter de calç, del qual només es conservava el basament (UE 7). El sòl del celler estava format per un paviment de rajoles de fang massisses –*matacans* en diem– rectangulars, disposats dos a dos al dret i al revés (UE 6). Les rajoles s'assentaven sobre una capa de morter de calç de 3 cm que descansava sobre una preparació de terres margoses i argila d'uns 6 cm de potència que va ser col·locada sobre el sòl natural del solar.

Aquest celler, estructura comuna a totes les cases tradicionals de la vila, corresponia a un element construït durant la segona meitat del segle XIX, un espai domèstic destinat a guardar el vi i altres collites.

- El basament d'un pou negre UE 5 de forma circular, que conservava parcialment un encerclat de rungles –còdols rodons–, travades amb morter de calç, amb només una filada. Aquest pou tenia un diàmetre extern d'uns 88-90 cm i un diàmetre intern de 48-49 cm, amb una alçada de 20-22 cm. Les escasses terres que l'omplien presentaven una tonalitat rogenca degut a la presència d'argiles. Al sud-est d'aquest element UE 5, es definia una capa de terres compactes d'uns 15 cm de potència, caracteritzada per la presència d'alguns carbons i restes de matèria orgànica. Aquest conjunt d'escassa potència (només uns 15 cm) ha estat denominat UE 2. Per sota, apareix la gleva o sòl geològic natural.

- Uns 2 m al nord de la UE 5 es va destriar una taca circular de terres fosques que es perfilava perfectament sobre el sòl de gleva. La taca corresponia al reompliment UE 3, d'un pou de secció circular UE 4 excavat sobre les terres margoses naturals. Aquest pou UE 4 presentava un diàmetre a la boca de 100 cm que anava eixamplant-se fins arribar, aproximadament, als 125 cm de diàmetre. A partir dels 2 m de profunditat, el diàmetre anava minvant, fins arribar als 100 cm de diàmetre màxim que mostrava als 4 m, que correspon a la fondària màxima excavada.

El reompliment UE 3 presentava, de dalt a baix, unes característiques semblants tractant-se d'un conjunt de terres margo-argilenques de color marró

fosc, amb presència d'algunes restes constructives (rejoles, morter de calç, blocs de pedra), restes orgàniques (carbons, cendres, detritus, fauna...) i deixalles de l'aixovar domèstic d'una casa (fragments ceràmics i algunes restes de ferro i bronze). El conjunt dels materials ceràmics ens permet datar l'amortització i reompliment d'aquest pou durant la primera meitat del segle XVI.

Les dos primeres nevades –que en total tindrien poc més de 50 m² de superfície– no han mostrat restes de rellevància. Han estat destriats dos únics elements:

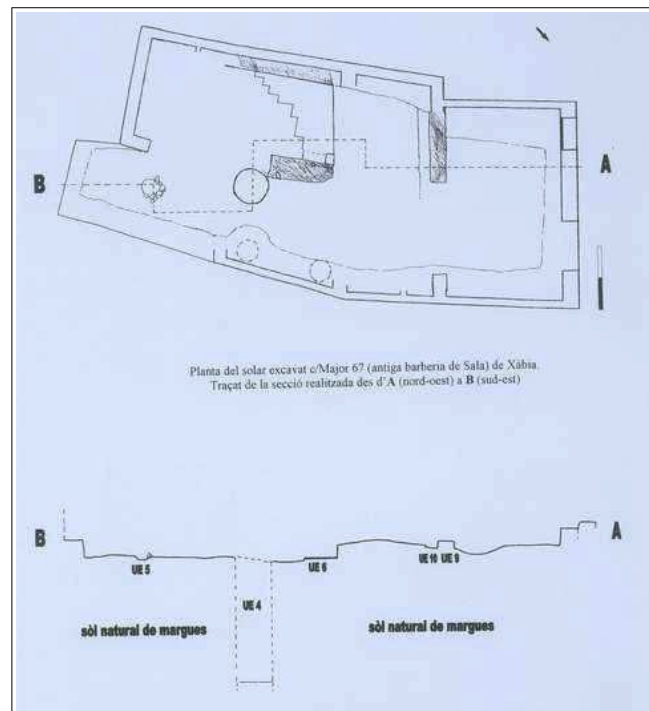
- La UE 9, que corresponia al basament rectangular del mur que separa la primera i la segona nevada de l'edifici. Es tractava d'una obra feta amb blocs calcaris de pedra i morter de calç, de forma rectangular i desenrotllament longitudinal, que segueix una orientació aproximada est-oest. La longitud descoberta és de 150 cm, amb una amplària de 60 cm i una alçada de 30 cm. Aquest basament corresponia al mur actual de la vivenda enderrocada. La UE 9 s'assentava sobre el sòl natural de gleva.
- La UE 10, que corresponia a una rasa o xanca situada al sud del basament UE 9. Es tractava de la rasa excavada sobre el sòl natural de gleva. Té una forma rectangular, amb una longitud màxima de 220 cm, una amplària de 35 cm i una profunditat de 30 cm.

Els dos àmbits corresponents a aquestes dos primeres nevades estaven coberts per moderns paviments de taulells hidràulics que varen ser col·locats sobre una preparació formada per les restes trencades de l'anterior paviment de rejoles massisses de fang i una capa de run gla de riu, mentre que a la segona nevada, els paviments s'assentaven sobre una preparació menys gruixuda feta amb terres margoses.

Com ja sol passar, les restes més rellevants han estat els materials ceràmics recuperats a l'excavació, i en aquesta actuació concreta els materials de la UE 3, o siga el reompliment del pou UE 4. Cal dir però, que es tracta sempre de fragments que només en algun cas permeten obtindre el perfil sencer de la peça. Tot i així destaquen, junt amb les abundants terrisses comunes –cànters, olles/cassoles, llibrells, bacins, gerres– i d'altres ceràmiques fines envernissades i decorades procedents majoritàriament dels tallers de Manises –quasi totes de reflex metàl·lic–, d'altres més escasses de Catalunya i àdhuc la Toscana.

Com a conclusió podríem dir que aquesta a sigut una intervenció rutinària, que ha aportat, com a dades més rellevants, una estructura –el pou UE 4– de primeries del segle XVI (o potser inclús de finals del segle XV) que ens aporta algunes dades sobre el creixement urbà de la vila de Xàbia i ens permet mantenir com a certa la hipòtesi d'un desenrotllament urbà a l'oest (i pensem que també a l'est) del primitiu nucli medieval, que es produiria a partir de finals del segle XV i principis de la següent centúria.

A més, el conjunt de materials ceràmics i d'altra mena recuperats a l'interior del pou (UE 3) ens aporten dades sobre alguns aspectes de la vida quotidiana dins els àmbits domèstics de la vila de Xàbia, dades que podem inferir sobretot a partir de l'estudi de les restes ceràmiques i de fauna recollides.

Planta y secció longitudinal A-B

Vista del procés d'excavació

Pou de secció circular

Cultura material recuperada